

MTÜ pöördumiste menetlemise ja ministeeriumi hinnangu kujunemise info (vastus Riigikantsleile esitatud taotluse punktile 7)

Riigikantsleile esitatud taotluses palutakse muu hulgas hinnata, kas KliM kontrollis enne 09.10.2026 kirja nr 8-2/26/3332-4 koostamist piisavalt MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse esitatud asjaolusid, milliseid dokumente ja teavet ministeerium kontrollis ning millisel alusel jõuti järeldusele, et teenistusliku järelevalve algatamiseks puudus alus. Juhime Riigikantsleile tähelepanu sellele, et ministeeriumi 09.10.2026 kiri ei põhinenud üksnes 07.09.2026 pöördumise menetlemisel. Tegemist oli jätkuga ministeeriumiga 2026. a mais alanud kirjavahetusele ning hinnang kujunes nii varasema teenistusliku järelevalve taotluse menetlemisel kontrollitud asjaolude kui ka hiljem lisandunud dokumentide ja selgituste põhjal. Lisaks on MTÜ teinud mitmeid pöördumisi KeA-le.

1. MTÜ 22.05.2026 ja järgnevate taotluste menetlemise materjalid, alusdokumendid ja ministeeriumi vastused MTÜ-le

Järgnevalt esitame koos selgitustega MTÜ 22.05.2026 taotluse (esitatud Riigikantsleile MTÜ pöördumises) ja järgnevate menetlemise materjalid, alusdokumendid ning ministeeriumi vastused MTÜ-le.

MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse järelevalvetaotlus puudutab KeA tegevust Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ Lüganuse tuuleparkide KOVeriplaneeringus.

13.06.2025 jättis KeA ühe ala (ala 3) lahenduse kooskõlastamata, kuid andis **21.08.2025** sellele tingimusliku kooskõlastuse.

12.01.2026 jäi KeA tingimusliku kooskõlastuse juurde. MTÜ nägi selles võimalikku ebajärjekindlat halduspraktikat, eelkõige Varja merikotka elupaiga jätkusuutlikkuse ning energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹¹ kohaldamise seisukohalt. MTÜ käsitleb teenistusliku järelevalve algatamise taotluses võrdlusena ka Muuksi merikotka püsielupaika ja leiab, et kahe juhtumi suhtes kasutati erinevat lähenemist.

MTÜ korduvate pöördumiste keskmes on EnKS § 32¹¹ lõike 1, mille kohaselt eeldatakse taastuvenergeetika projektide ülekaalukat avalikku huvi loodusväärtuste kaitse huvi üle, mis võimaldab teatavatel juhtudel lubada loodusväärtusi kahjustavate taastuvenergeetika arenduste elluviimist, rakendamine. Nendeks tingimusteks on: 1) tegevusele alternatiivide puudumine ning 2) kindlus, et tegevusega kaasnev kahju looduslikele linnuliikidele ei halvenda liigi seisundit ega takista liigi soodsa seisundi saavutamist (EnKS § 32¹¹ lg 4). Kahju osas, mida ei ole võimalik leevendada, määratakse hüvitusmeetmed, mis peavad tagama loodusliku linnuliigi seisundi säilimise vähemalt samaväärsena (EnKS § 32¹⁴ lg 1 ja 2).

1.1. MTÜ esimene teenistusliku järelevalve taotlus 22.05.2026

22.05.2026 esitas MTÜ KliMile taotluse algatada teenistuslik järelevalve KeA tegevuse üle ([KliM DHS-s 22.05.2026 nr 8-2/26/2032](#)). MTÜ palus kontrollida KeA tegevuse õiguspärasust, otstarbekust ja praktika ühtsust, eelkõige merikotka kaitse, kaalutlusõiguse, uurimispõhimõtte ja võrdse kohtlemise seisukohalt seoses Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ Lüganuse tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlusega. MTÜ rõhutas, et ei taotle ühe konkreetse haldusakti vaidlustamist, vaid peab probleemiks võimalikku süsteemset halduspraktikat. Taotluses käsitleti ka energiamajanduse korralduse seaduse § 32¹¹ kohaldamist ning selle rakendamist Varja merikotka püsielupaika mõjutava arenduse puhul.

Taotluse keskmes oli MTÜ hinnang, et KeA seisukohad Varja merikotka püsielupaiga kaitse küsimuses olid aja jooksul muutunud ning võisid viidata ebajärjekindlale halduspraktikale. MTÜ seadis kahtluse alla eelkõige KeA käsitlemise merikotka kaitse, ülekaaluka avaliku huvi

(ÜAH) regulatsiooni kohaldamise, kaalutlusõiguse kasutamise ning võrreldavate juhtumite võrdse kohtlemise küsimustes. Võrdlusena viidati Muuksi merikotka püsielupaigaga seotud asjaoludele.

MTÜ palus kontrollida, kas KeA oli piisavalt hinnanud Varja merikotka püsielupaigale avalduvat mõju ning kas otsuste tegemisel kasutatud eksperdihinnangud ja alusandmed võimaldasid teha põhjendatud järeldusi. Samuti tõstatati küsimus Kotkaklubi rollist ja võimalikust huvide konfliktist looduskaitseliste hinnangute andmisel kui ka seiretegevuses. MTÜ palus muu hulgas kontrollida KeA 13.06.2025 ([Lisa 02¹](#), [Lisa 03²](#)) kooskõlastusi ja 21.08.2025 ([Lisa 04³](#)) vastust MTÜ-le Kotkaklubi ([Lisa 05⁴](#)) ning kooskõlastuste aluseks olnud KSH dokumente⁵ ja eksperthinnanguid. Lisaks taotleti EnKS § 32¹¹ rakenduspraktika ülevaatamist ning hinnangut Kotkaklubi erinevate rollide võimalikule mõjule eksperthinnangute sõltumatusel.

1.2. Esimeses taotluses toodud asjaolude kontrollimine ja ministeeriumi 26.06 otsuse mitte algatada teenistusliku järelevalvet kujunemine

Taotluse lahendamiseks hinnati, kas MTÜ esitatud asjaolud viitasid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, kaalutlusveale või muule asjaolule, mis võinuks põhjendada teenistusliku järelevalve algatamist KeA tegevuse suhtes. Hindamiseks kontrolliti, kas KeA tegevus taotluses toodud küsimustes on jälgitav.

[26.06.2026 kirjaga nr 8-2/26/2032-2](#) vastas KliM MTÜ tõstatatud teemadele, sh selgitas KeA rolli planeeringumenetluses ([Lisa 10](#)).

Ministeerium hindas esmalt MTÜ taotluses esitatud väiteid ja materjale. Eelkõige vaadati, kas taotluses on nimetatud:

- konkreetne haldusakt või toiming, mille õiguspärasus on põhjendatult kahtluse alla seatud,
- konkreetne kohustuslik asjaolu, mille KeA või KAUR jättis hindamata,
- konkreetne vastuolu kasutatud andmetes,
- metoodika rikkumine,
- tegelik huvide konflikt,
- andmete muutmine, moonutamine või muu kontrollitav asjaolu, mis võiks mõjutada seiretulemuste usaldusväärsust.

Hinnangu kujundamisel analüüsiti muu hulgas järgmisi asjaolusid ja materjale:

- analüüsiti KeA kooskõlastusi alade 1, 2a/2b ja 3 kohta ning vastust MTÜ Kotkaklubi seisukohale;
- hinnati, kas KeA seisukohtades esitatud põhjendused, kaalutlused ja järeldused olid dokumentidest jälgitavad ning seostatavad otsuste aluseks olnud asjaoludega;
- hinnati Varja merikotka püsielupaiga kohta esitatud hinnangute aluseid, sh pesapaiga paiknemist säilikpuul, toitumisalade kaugust ning piirkonna toitumisalade ja piirkonna teiste teadaolevate pesapaikadega seotud asjaolusid;
- võrreldi MTÜ esitatud väidete kontekstis Varja ja Muuksi juhtumeid ning hinnati, kas tegemist on võrreldavate olukordadega;

¹KeA 13.06.2025 kiri nr 6-5/25/10002-3 (ala 1 tingimuslik kooskõlastus, „Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu (ala 1) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande tingimuslik kooskõlastamine“), leitav eelnevalt toodud lingil.

²KeA 13.06.2025 kiri nr 6-5/25/10002-4 (alad 2a ja 2b tingimuslik kooskõlastus); leitav eelnevalt toodud lingil.

³KeA 21.08.2025 kiri nr 6-5/25/10002-8 (ala 3 tingimuslik kooskõlastus); leitav eelnevalt toodud lingil.

⁴KeA 12.01.2026 kiri nr 6-5/25/10002-19; leitav eelnevalt toodud lingil.

⁵Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne, sh lisad – leitavad Lüganuse Vallavalitsuse [veebilehel](#).

- hinnati KeA käsitlust EnKS § 32¹¹ kohaldamise kohta ning seda, millises menetlusetapis tuli ülekaaluka avaliku huvi eelduste täitmist lõplikult hinnata;
- hinnati, kas MTÜ viidatud asjaolud osutasid võimalikule kaalutusveale, olulise asjaolu arvestamata jätmisele või muule võimalikule menetluspuudusele;
- hinnati MTÜ esitatud väiteid Kotkaklubi võimaliku huvide konflikti kohta ning seda, kas taotluses oli esitatud konkreetseid asjaolusid, mis võiksid seada kahtluse alla kasutatud andmete või eksperthinnangute usaldusväärsuse;
- analüüsiti KeA rolli planeeringumenetluses ning hinnati, millised küsimused kuulusid KeA pädevusse planeeringumenetluses ja millised väljusid teenistusliku järelevalve esemest.

Ministeeriumi tegevus seisnes MTÜ taotluses esitatud väidete, nende aluseks toodud asjaolude, viidatud dokumentide ning asjakohaste õigusaktide analüüsimises ja võrdlemises ulatuses, mis oli vajalik teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamiseks. Selle käigus võrreldi MTÜ esitatud väiteid KeA menetlusdokumentides, planeeringu ja KSH materjalides ning muudes asjakohastes dokumentides sisalduva teabega ning hinnati, kas neist ilmneb võimalik õigusvastasus, oluline menetluspuudus, kaalutusviga, huvide konflikt või muu asjaolu, mis võiks põhjendada teenistusliku järelevalve algatamist. Ministeerium ei viinud selles etapis läbi teenistusliku järelevalve menetlust ega muid täiendavaid kontrollimenetlusi, vaid hindas, kas MTÜ esitatud asjaolud kogumis olemasolevate dokumentidega annavad piisava aluse sellise menetluse algatamiseks.

Kontrolli tulemusel kujunes muu hulgas järgmine hinnang

- Varja ja Muuksi juhtumite looduslikud ja õiguslikud asjaolud ei olnud täielikult võrreldavad, mistõttu kaitsemeetmete üksühene võrdlemine ei olnud põhjendatud.
- Varja puhul ei olnud planeeringu kooskõlastamise etapis tehtud lõplikku otsust ÜAH kohaldamise kohta. KeA pidi tegevusloa menetluses lõplikult hindama ülekaalukat avalikku huvi, alternatiivide puudumist, liigile tekkivat kahju ning leevendus- ja hüvitusmeetmeid.
- Ministeeriumi info kohaselt ei olnud KeA 08.06.2026 seisuga ÜAH-d ühelgi juhul lõplikult rakendanud. Tingimuslikult oli kooskõlastatud kaks planeeringut, mille lõplik ÜAH kaalumine pidi toimuma tegevusloa menetluses. (MTÜ esitatud väide, nagu oleks EnKS § 32¹¹ Varja puhul juba erandlikult rakendatud).
- MTÜ Kotkaklubi võimaliku huvide konflikti küsimuses arvestati muu hulgas, et Varja EP KSH linnustikuekspert oli M. Pensa ([Lisa 05 KeA 12.01.2026 kiri nr 6-5/25/10002-19, Lisa 09](#)) ning KeA tugines oma põhjendustes tema eksperthinnangule. Samuti võeti arvesse, et M. Pensa ei olnud MTÜ Kotkaklubi liige ning KeA-s on olemas linnustiku ekspertiisivõimekus, millega välisekspertide hinnanguid analüüsida.
- **Ministeeriumi hinnangul põhines seire sõltumatust puudutav kahtlus olulises osas asjaolul, et sama organisatsioon või samad eksperdid võivad osaleda nii riiklikus seires kui ka keskkonnamõju hindamistes, ekspertiisides ja teistes looduskaitselistes töodes. Taotluses ei olnud aga esitatud konkreetset juhtumit, milles selline seos oleks toonud kaasa metoodika rikkumise, ebaõige seiretulemuse, andmete moonutamise või õigusvastase otsuse.**
- Samuti selgitati MTÜ-le teenistusliku järelevalve ulatust ja seda, et KSH aruanne ega eksperdiarvamus ei ole iseseisvalt VVS § 95 tähenduses teenistusliku järelevalve objektid.

Vastamisel lähtuti muuhulgas järgmistest dokumentidest (vastuskirjas viidatud):

- **Liigikaitset käsitlev alusmaterjal**
Merikotka kaitse tegevuskava (kinnitatud [KeA peadirektori 11.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/19/169](#)) [Merikotka kaitse tegevuskava 2019-2023](#).

➤ **KeA ja Lügänuſe Vallavalitsuse menetlusdokumendid**

- ✓ [KeA 19.09.2024 kiri 6-5/24/9782-4](#) Lügänuſe Vallavalitsusele (ſeisukoht tuuleparkide KOV eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta, [Lisa 8](#));
- ✓ [KeA 23.10.2024 kiri 6-5/24/9782-6](#) Lügänuſe Vallavalitsusele (täpsustav ſeisukoht EP lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta [Lisa 08-1](#));
- ✓ [KeA 22.01.2025 kiri 6-5/24/9782-8](#) Lügänuſe Vallavalitsusele (ſeisukoht tuuleparkide KOV eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi lähteseisukohtade ja KSH programmi täiendavate materjalide kohta [Lisa 08-2](#));
- ✓ Lügänuſe Vallavalitsuse 15.05.2025 kiri 6-1/33-60, millega esitati EP ja KSH esimese etapi aruande materjalid koostölastamiseks, sh KeAle ([juurdepääsupiirang kehtib kuni: 15.05.2030, alus: AvTS § 35 lg 1 p 8; LKS § 53 lg; Lisa 02-1](#));
- ✓ [KeA 13.06.2025 kirjad 6-5/25/10002-3 \(Lisa 02\)](#) ja [6-5/25/10002-4 \(Lisa 03\)](#), millega andis tingimuslikud koostölastused KOV EP ja KSH esimese etapi aruande aladele 1 ning 2a ja 2b, [KeA kiri 13.06.2025 kiri nr 6-5/25/10002-5 \(Lisa 02-2\)](#), millega jättis koostölastamata ala 3 osas;
- ✓ Lügänuſe Vallavalitsuse 21.07.2025 kiri nr 6-1/33-160 ([juurdepääsupiirang kehtib kuni 21.07.2023, alus: AvTS § 35 lg 1 p 8; Lisa 04-1](#)), millega KOV esitas esimese etapi aruanded uuesti koostölastamiseks ala nr 3 osas;
- ✓ [KeA 21.08.2025 kiri 6-5/25/10002-8 \(Lisa 04\)](#), millega KeA koostölastas aruande ala nr 3 osas seoses Varja merikotkaga tingimuslikult;
- ✓ Lügänuſe Vallavalitsus teavitas KOV EP ja KSH esimese etapi aruande avalikust väljapanekust 21.10.2025 e-kirjaga (Lisad 02-3, 02-4)⁶KeA esitas materjalidele täiendavad ſeisukohad [03.12.2025 kirjaga 6 5/25/10002-14 \(Lisa 02-5\)](#);
- ✓ [KeA 02.01.2026 kiri nr 6-5/25/10002-19 \(Lisa 05\)](#) ſeisukoht MTÜ Kotkaklubi poolt EP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande kohta esitatud ettepanekutele;
- ✓ Lügänuſe Vallavalitsuse [28.05.2026 otsus nr 39](#) (kehtestas Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide KOV EP ala 1 osas), [28.05.2026 otsuse nr 40](#) KOV EP ala 2b osas ja [28.05.2026 otsuse nr 41](#) KOV EP ala 3 osas. Antud juhul loobuti KOV EP koostamisel KOV EP detailse lahenduse koostamisest ning liiguti edasi projekteerimistingimuste andmise menetlusega, aluse selleks annab PlanS § 95¹ lg 1;
- ✓ KeA 04.03.2025 väljastatud kaitsekohustuse teatis nr 7-12/25/4300 ([Lisa 01](#))⁸
- ✓ KeA 07.03.2025 korraldus nr 1-3/25/42 („Registrikannete kehtetuks tunnistamine ja muutmine Hansukalda kinnistul“, [juurdepääsupiirang kehtib kuni: 06.03.2100 alus: AvTS § 35 lg 1 p 1; Lisa 57](#)), 13.02.2026 kiri nr 13-2/26/1044-3 ([juurdepääsupiirang kehtib kuni: 12.02.2101 alus: AvTS § 35 lg 1 p 12; Lisa 57-1](#)), KeA 11.03.2026 kiri 13-2/26/1044-5 („Eri loa andmisest raietöödeks merikotka elupaigas“, [juurdepääsupiirang kehtib kuni: 10.03.2101 alus: AvTS § 35 lg 1 p 12; Lisa 57-2](#)). Kuusalu vallas Muuksi merikotka elupaiga (KLO913553) piirkonnas raiega seotud menetlus KeA-s.

⁶Lügänuſe Vallavalitsus korraldab Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande avalikustamise, mille jooksul on igal isikul õigus avaldada arvamust. Avalikul väljapanekul olevate materjalidega on võimalik tutvuda alates 05.11.2025 valla veebilehel <https://www.lyganuse.ee/evecon-ou-ja-enery-estonia-o-u-tuulepargid>.

⁷Lügänuſe Vallavalitsus korraldab Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande avalikustamise, mille jooksul on igal isikul õigus avaldada arvamust. Avalikul väljapanekul olevate materjalidega on võimalik tutvuda alates 05.11.2025 valla veebilehel <https://www.lyganuse.ee/evecon-ou-ja-enery-estonia-o-u-tuulepargid>.

⁸MTÜ pöördumisele lisatuna (lisa 7), pöördumine registreeritud [KliM DHS 22.05.2026 nr 8-2/26/2032](#).

➤ **Planeeringu- ja keskkonnamõju hindamise materjalid**

- ✓ Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmist [Evecon-ja-Enery-EP-LS-ja-KSHP_2208.pdf](#);
- ✓ KOV EP seletuskiri [Evecon-ja-Enery-KOV-EP-seletuskiri.pdf](#);
- ✓ Töö „Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine“ [Evecon-ja-Enery-KOV-EP-KSH-aruanne.pdf](#);
- ✓ Töö „Varja merikotka pesa hüvituse jaoks pesaotsingute, vaatluste ja potentsiaalsete pesametsade kokkuvõte“, juuni 2026. tellija Evecon OÜ, koostanud L. Peets (**Lisa 09**).

➤ **Õigusaktid ja juhendmaterjalid**

- ✓ Keskkonnaameti põhimäärus [Keskkonnaameti põhimäärus-Riigi Teataja](#),
- ✓ energiamajanduse korralduse seaduse §-d 32¹¹–32¹⁴,
- ✓ KliMi koostatud juhis kpv 29.05.2026 „Taastuvenergeetika kui ülekaalukas avalik huvi. Hüvitusmeetmed. Juhendmaterjal energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹¹–32¹⁴ ja § 38³ rakendajale“ ([Taastuvenergia | Kliimaministeerium](#); **Lisa 06**),
- ✓ Keskkonnaministri määrus 21.07.2010 nr 33 „[Merikotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri](#)“, RT I, 19.05.2023, 5.

Kontrollitud materjalidest ei ilmnenu asjaolusid, mis oleksid viidanud KeA tegevuses sellisele õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, kaalutusveale, meetodika rikkumisele või huvide konfliktile, mis oleks põhjendanud teenistusliku järelevalve algatamist. Nende asjaolude põhjal kujunes ministeeriumi hinnang, mis kajastus [26.06.2026 kirjas nr 8-2/26/2032-2](#).

1.3. Teine ja laiendatud järelevalve taotlus 07.09.2026

07.09.2026 esitas MTÜ teise teenistusliku järelevalve algatamise taotluse (KliM [DHS reg. nr 8-2/26/3332](#), **Lisa 11**), milles taotles järelevalvet lisaks KeA-le ka KAURI tegevuse üle ning laiendas oluliselt küsimuste ringi. Taotluses tõstatati muuhulgas järgmised teemad:

- Varja merikotka püsielupaiga kaitse;
- merikotka seisundi hindamine Eestis ja Ida-Virumaal;
- tuuleparkide ja Aasa gaasijaama koosmõju;
- röövlindude ja kotkaste riikliku seire sõltumatus;
- Kotkaklubiga seotud väidetav huvide konflikt.

Võrreldes 20.05.2026 esitatud taotlusega ei piirdunud MTÜ KeA halduspraktika ja konkreetsete kooskõlastuste õiguspärasuse küsimustega, vaid palus hinnata ka KAURI seirekorraldust, seire sõltumatust ning Kotkaklubi rolli riiklikus seires ja keskkonnamõjude hindamises. MTÜ juhtis tähelepanu asjaolule, et MTÜ Kotkaklubi osaleb nii KeA tellitud riiklikus seires kui ka arendajate tellitud keskkonnamõjude hindamistes. Sellega seoses palus MTÜ muu hulgas KSH-de täiendamist, seire sõltumatuse auditi läbiviimist, Kotkaklubi tehtava seire kontrollimist ning tema kogutud andmete kasutamise peatamist kuni võimalike huvide konflikti riskide hindamiseni.

1.4. Teise taotluse menetlemine ja ministeeriumi hinnangu kujunemine (mida kontrolliti, mille põhjal vastati 09.10)

Taotluse lahendamisel tuli hinnata, kas MTÜ esitatud asjaolud viitasid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, huvide konfliktile, seiremeetodika puudustele või muule asjaolule, mis võinuks põhjendada teenistusliku järelevalve algatamist KeA või KAURI tegevuse suhtes.

Teise taotluse menetlemise ajal lisandus võrreldes esimese taotluse lahendamisega uut teavet ja uusi menetlusedokumente, mida ministeerium arvestas teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel:

- ✓ **21.09.2026 kirjaga nr 6-2/26/15038-2** tegi KeA Püssi tuulepargi ehitusloa menetluses lõpliku ÜAH kaalutluse ning andis ([juurdepääsupiirang kehtib kuni: 20.09.2031 alus: AvTS § 35 lg 1 p 8, Lisa 25](#)) loa merikotka isendite kahjustamiseks ja hüvitusmeetmete rakendamiseks. Sellega hinnati tegevusloa menetluses muu hulgas mõju merikotka seisundile, alternatiivide puudumist ning kavandatud hüvitusmeetmete piisavust.
- ✓ **25.09.2026 kirjaga nr 7-12/26/16598-2** esitas KeA KliMile täiendavad selgitused MTÜ taotluses tõstatatud küsimuste kohta ([Lisa 13](#)). KeA selgitas muu hulgas, et Varja merikotka püsielupaigale avalduv mõju on tugevalt negatiivne, kuid taastuvenergia ülekaaluka avaliku huvi korral võib kaitstava liigi kahjustamine olla seaduses sätestatud tingimustel lubatav. KeA hinnangul ei põhjusta Varja pesitsusterritooriumi funktsionaalne kadu ega võimalik isendite hukkumine merikotka seisundi halvenemist Eestis, arvestades ka rakendatavaid hüvitusmeetmeid. Varja oli küll teadaolevalt ainus merikotka püsielupaik Ida-Virumaa põhjaosas, kuid sellest ei saa järeldada piirkondliku asurkonna halba seisundit. Hüvitusmeetmete väljatöötamisel tuvastati Ida-Virumaal kaks seni teadmata pesapaika. KeA ei pidanud põhjendatuks kahtlust, et röövlindude riiklikus seires ja mõju hindamistes osalevate samade ekspertide kasutamine iseenesest tähendaks huvide konflikti või muudaks seireandmed ebausaldusväärseks. Mõju merikotkale hinnati Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ Püssi tuulepargi eriplaneeringu KSH-s, sh koosmõju teiste piirkonna arendustega. KeA tegi ehitusloa menetluses lõpliku ÜAH kaalumise, hindas merikotka seisundit ja hüvitusmeetmeid ning lubas 21.09.2026 merikotka isendite kahjustamise koos hüvitusmeetmete rakendamisega. Hüvitusmeetmete ettevalmistamisel otsiti/tuvastati täiendavaid pesapaiku ning kavandati pesaaluste paigaldamist Aseri ja Ontika piirkonda.

Seega olid 09.10.2026 seisukoha kujundamise ajaks võrreldes esimese taotluse lahendamisega lisandunud nii KeA lõplik ÜAH kaalumise kui ka KliMile esitatud täiendavad selgitused MTÜ poolt tõstatatud küsimuste kohta.

09.10.2026 kirjaga nr 8-2/26/3332-4 ([Lisa 14](#)) vastas KliM 07.09.2026 pöördumisele.

Hinnangu kujundamisel analüüsiti muu hulgas järgmisi asjaolusid ja materjale:

- analüüsiti MTÜ taotluses esitatud väiteid ja nende põhjendusi;
- tutvuti pöördumises käsitletud menetluste ja projektide kohta avalikult kättesaadavate dokumentidega;
- võeti arvesse ministeeriumi varasemat, 26.06.2026 kirjas nr 8-2/26/2032-2 antud selgitust KeA rolli kohta planeeringumenetlustes;
- tutvuti eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kohta ministeeriumile kättesaadava teabega;
- arvestati KeA 21.08.2025 kirjaga nr 6-5/25/10002-8; KeA 21.09.2026 kirjaga nr 6-2/26/15038-2 ([juurdepääsupiirang kuni 20.09.2031, alus AvTS § 35 lg 1 p 8; Lisa 25](#)), milles KeA kooskõlastas tingimuslikult eriplaneeringu ala 3 (Püssi tuulepark) ehitusloa eelnõu ja hüvitusmeetmed;
- küsiti täiendavaid selgitusi KeAlt ja KAURilt ning arvestati saadud tööalast sisendit MTÜ taotluses tõstatatud küsimuste hindamisel;
- tutvuti KAURI avaldatud seiremetoodikaga „Kotkad ja must-toonekurg“;
- kontrolliti riigihangete registris avaldatud dokumente hangete nr 255896 ja nr 301401 osas;
- hinnati pöördumises esitatud huvide konflikti väiteid ja nende tõendatust;

- vaadeldi KAURI ülesandeid, avalikke seiremetoodikaid ja seireankeete;
- kontrolliti seiretööde hankedokumente, pakkujate kvalifikatsiooninõudeid ja vastutava isiku vastavust nõuetele;
- arvestati valdkonna spetsialistide ja võimalike pakkujate piiratud arvu;
- hinnati seiremetoodika sõltumatuse auditi ja teenistusliku järelevalve algatamise vajadust.

Hinnangu kujundamisel käsitleti eelkõige järgmisi küsimusi:

- merikotka seisundi hindamise piisavus, Varja merikotka püsielupaiga kaitse ning kavandatavate tegevuste mõju merikotkale;
- planeeringulahenduste ja KeA kaalutluste vastavus looduskaitseaduse, energiamajanduse korralduse seaduse ning linnudirektiivi nõuetele;
- Aasa gaasijaama ja teiste piirkonna arenduste võimaliku koosmõju käsitlemine;
- röövlindude seire korraldus, seire sõltumatus ning MTÜ Kotkaklubiga seotud huvide konflikti väited;
- teenistusliku järelevalve või sõltumatuse auditi algatamise vajadus.

Ministeeriumi tegevus seisnes olemasoleva teabe ja dokumentide läbivaatamises, nende õiguslikus hindamises ning teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse üle otsustamises. Selle käigus võrreldi MTÜ esitatud väiteid KeA ja KAURI dokumentides, KSH materjalides, avalikes seiremetoodikates ning muudes asjakohastes dokumentides sisalduva teabega. Hinnati, kas KeA ja KAURI seisukohad, kaalutlused ja järeldused olid dokumentidest jälgitavad ning seostatavad nende aluseks olnud asjaoludega, kas menetlustes olid käsitletud otsustamiseks olulised küsimused ning kas MTÜ poolt esitatud asjaolud viitasid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, huvide konfliktile, meetodika rikkumisele või muule asjaolule, mis võiks põhjendada täiendava kontrollimenetluse algatamist.

Ministeerium ei viinud selles etapis läbi teenistusliku järelevalve menetlust ega muid eraldiseisvaid kontrollimenetlusi, vaid hindas, kas MTÜ esitatud asjaolud ja ministeeriumile kättesaadav teave annavad piisava aluse selliste menetluste algatamiseks.

Kontrolli tulemusel kujunes muu hulgas järgmine hinnang:

- **Merikotka seisundi hindamise piisavus, Varja merikotka püsielupaiga kaitse ja avalduv mõju.** KSH-s oli tuulepargi mõju hinnatud tugevalt negatiivseks ja peetud isendite hukkumist väga tõenäoliseks. KeA andis ehitusloa menetluses loa merikotka isendite kahjustamiseks ja hüvitusmeetmete rakendamiseks tuginedes linnustiku-uuringute käigus kogutud vaatlusandmetele ja hüvitusmeetmete väljatöötamisel kogutud andmetele.

Ministeerium ei eitanud negatiivset mõju, vaid hindas küsimust EnKS-is sätestatud erandimenetluse kontekstis. Ministeerium võttis arvesse, et KSH-s oli hinnatud mõju merikotkale ning koosmõju teiste piirkonna energeetika- ja tööstusarendustega. Samuti arvestati KeA 21.09.2026 kaalutluses käsitletud asjaolusid, sealhulgas Ida-Virumaa piirkonna merikotka asurkonna iseärasusi, piirkonna võimalikku vähest uuritust, hüvitusmeetmete ettevalmistamisel tuvastatud uusi merikotka pesapaiku ning kavandatud tehispesade rajamist. Ministeerium kontrollis, kas KeA oli käsitletud MTÜ tõstatatud küsimusi merikotka seisundi, piirkondliku asurkonna, hüvitusmeetmete ning Varja pesitsusterritooriumi võimaliku funktsionaalse kao mõju kohta ning kas vastavad kaalutlused ja järeldused olid dokumentidest jälgitavad.

KeA 21.09.2026 kaalutlus 6-2/26/15038-2 oli olulises osas kooskõlas KliMi ÜAH juhendiga (eelviidatud **Lisa 25, Lisa 06**). KeA on juhendi ülesehitust väga täpselt järginud. Dokumendist nähtub, et neid küsimusi hinnati väga põhjalikult, tuginedes nii EnKS-ile, juhendile, planeeringutele, KSH-dele, uuringutele kui ka liigiandmetele.

Küsimus oli sisuliselt kaalutud ja põhjendatud. **Teenistusliku järelevalve algamise vajaduse hindamisel ei ilmnunud asjaolusid, mis viitaksid, et merikotka seisundi, hüvitusmeetmete või ülekaaluka avaliku huvi eelduste küsimused oleksid jäetud käsitlemata või et otsus oleks tehtud ilma asjakohase kaalutluseta. Ministeerium tuvastas, et neid küsimusi oli menetluses sisuliselt hinnatud ning põhjendatud.**

- **Planeeringute vastavus LKS §-le 55 ja piirkondliku mõju käsitlemine.** Ministeerium hindas MTÜ väiteid, mille kohaselt ei olnud KSH-des piisavalt käsitletud Varja püsielupaiga tähtsust Ida-Virumaa põhjaosa merikotka asurkonnale ning planeeringulahenduste lubamine tooks kaasa LKS § 55 rikkumise. Ministeerium võttis arvesse KeA käsitlust, mille kohaselt oli Varja püsielupaik küll KSH kooskõlastamise ajal ainus teadaolev merikotka püsielupaik Ida-Virumaa põhjaosas, kuid sellest asjaolust üksi ei saa teha järeldust piirkondliku asurkonna ebasoodsa seisundi kohta. Arvestati ka asjaolu, et hüvitusmeetmete väljatöötamisel tuvastati Ida-Virumaal kaks seni teadmata merikotka pesapaika ning kavandati pesaaluste paigaldamist Aseri ja Ontika piirkonda.

KliM hindas, kas MTÜ viidatud asjaolud osutavad võimalikule LKS § 55 rikkumisele ning kas vastavaid küsimusi oli KeA menetlustes käsitletud. Selleks tutvuti Varja püsielupaigaga seotud planeeringute, KeA seisukohtade ning asjakohaste õigusnormidega. Arvestati kaitstavate liikide häirimise ja hukkumise üldist keeldu ning seaduses sätestatud erandeid, sealhulgas EnKS § 32¹¹ ja § 32¹⁴ alusel ülekaaluka avaliku huvi korral kohaldatavaid erisusi.

Ministeerium tuvastas, et küsimust merikotka seisundi võimalikust halvenemisest, Varja püsielupaiga funktsionaalse kao mõjust ning ülekaaluka avaliku huvi eelduste täitmisest oli KeA menetlustes käsitletud. Samuti selgitati MTÜ-le, et KSH aruanne ega eksperdiarvamus ei ole iseseisvalt Vabariigi Valitsuse seaduse tähenduses teenistusliku järelevalve objektid ning nende sisu saab hinnata üksnes ulatuses, milles sellele tugineb KeA tegevus või otsustus.

- **Aasa gaasijaama mõju Varja püsielupaigale.** Ministeerium hindas MTÜ väiteid Aasa gaasijaama võimaliku mõju kohta Varja merikotka püsielupaigale. Selleks tutvuti Aasa gaasijaama KSH aruande ([Virumaa Energeetika OÜ Aasa gaasijaama detailplaneeringu KSH](#)) ning KeA menetluses esitatud seisukohtadega. KSH aruandes oli käsitletud gaasijaama võimalikke mõjusid merikotka püsielupaigale, sealhulgas müra, välisõhu saasteainete, valguse ja muude häiringute võimalikku mõju ning gaasijaama paiknemist merikotka sagedasemate lennusuundade suhtes. Lisaks olid kirjeldatud mõju vältimiseks ja vähendamiseks kavandatud meetmed, sealhulgas mürarikaste ehitustööde tegemine väljaspool pesitsusperioodi, liikluse suunamine lõunapoolsele juurdepääsuteele ning meetmed, mille eesmärk on tagada, et müratase püsielupaiga piirkonnas ei ületa pesapuu kõrgusel 45 dB.

Ministeerium kontrollis, kas võimalikku mõju Varja püsielupaigale ning selle leevendamiseks kavandatud meetmeid oli menetluses käsitletud ning kas vastavad hinnangud ja järeldused olid menetlusedokumentidest jälgitavad. Selle käigus võeti arvesse KSH aruandes esitatud järeldust, et Aasa gaasijaama rajamine ei avalda Varja merikotka püsielupaigale olulist ebasoodsat mõju tingimusel, et rakendatakse ette nähtud leevendusmeetmeid. Samuti võeti arvesse KeA seisukohti ning KSH aruandes toodud põhjendusi, mille kohaselt ei olnud alust eeldada, et gaasijaam tooks kaasa merikotka pesitsusterritooriumi hülgamise.

- **Seirekorralduse sõltumatus ja MTÜ Kotkaklubi.** Ministeerium hindas pöördumises esitatud väiteid röövlindude seire sõltumatuse, MTÜ Kotkaklubi võimaliku huvide

konflikti ning seireandmete usaldusväärsuse kohta. MTÜ Kotkaklubi võimaliku huvide konflikti väites ei olnud MTÜ pöördumises esitatud konkreetseid ja kontrollitavaid tõendeid huvide konflikti või seireandmete ebausaldusväärsuse kohta.

Selleks tutvuti KAURI [veebilehel](#) avaldatud seiremetoodikaga „Kotkad ja musttoonekurg“, riigihangete registris avaldatud hanke- ja lepingudokumentidega (<https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/5070021/documents?group=B> ja <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/9426124/documents?group=B>)⁹ ning KAURilt saadud selgitustega (juurdepääsupiirang kuni 20.09.2031, alus AvTS § 35 lg 2 p 2, 21.10.2026 nr 8-2/26/3332-7). Vastuses eristati röövlindude seiret kotkaste ja musttoonekure seirest. 2026. aastal tegi esimest Eesti Ornitoloogiaühing ja teist MTÜ Kotkaklubi. Kontrolliti hankedokumentides kasutatud kvalifikatsiooninõudeid ning seirekorralduse avalikku dokumentatsiooni. Samuti hinnati, kas pöördumises esitatud asjaolud annavad piisava faktilise aluse teenistusliku järelevalve, sõltumatu auditi või muu täiendava kontrollimenetluse algatamiseks. Ministeerium võttis arvesse, et riiklikku seiret viiakse läbi etteantud seiremetoodika alusel ning avalikult kättesaadavas seiremetoodikas on määratud seire käigus kogutavad näitajad, vaatluste tegemise kord, seirevalim ning tulemuste esitamise põhimõtted. Kontrolliti seiretöödega seotud hankedokumentides sätestatud nõudeid, sealhulgas võimaliku huvide konfliktiga seotud kinnitusi ning töövõtja konfidentsiaalsus- ja usalduskohustusi.

Hinnangu kujundamisel arvestati ka asjaolu, et keskkonnamõju hindamise menetlustes ei määra KliM ega KAUR, milliseid eksperte või ettevõtjaid arendaja keskkonnamõju hindamisse kaasab, ning ainuüksi asjaolu, et sama valdkonna eksperdid või organisatsioonid osalevad nii riiklikus seires kui ka keskkonnamõju hindamistes või muudes looduskaitsealastes töödes, ei võimalda iseenesest järeldada huvide konflikti olemasolu, õigusnormide rikkumist ega seireandmete kallutatust.

Ministeerium ei tuvastanud talle teada olnud teabe põhjal konkreetseid ja kontrollitavaid asjaolusid, mis viitaksid huvide konfliktile, seireandmete ebausaldusväärsusele, metoodika või muule võimalikule rikkumisele. Ka puudus alus algatada täiendavat kontrollimenetlust eesmärgiga koguda määramata ulatuses teavet erinevate isikute tööalaste, lepinguliste või muude seoste kohta. Seetõttu ei pidanud ministeerium põhjendatuks teenistusliku järelevalve ega seiremetoodika sõltumatuse auditi algatamist ega näinud alust MTÜ Kotkaklubi kõrvaldamiseks seiretöödest või tema kogutud andmete kasutamise peatamiseks.

- **Teenistusliku järelevalve ning sõltumatuse auditi algatamise vajadus.** Ministeerium hindas, kas MTÜ poolt esitatud asjaolud annavad aluse teenistusliku järelevalve, sõltumatu auditi või muu täiendava kontrollimenetluse algatamiseks. Selleks kontrolliti KeA tegevuse vastavust asjakohastele õigusaktidele ning hinnati, kas MTÜ poolt tõstatatud küsimused olid pädeva asutuse menetlustes käsitletud ja põhjendatud. Samuti hinnati KAURI

⁹ Täpsemalt välja tuues on hanke läbiviimisel pakujatele esitatud hankepassi täitmise kohustus, sh sisaldasid hankepassid mh alaküsimust „HANKEMENETLUSES OSALEMISEGA KAASNEV HUVIDE KONFLIKT Kas ettevõtja on teadlik hankemenetluses osalemisega kaasnevast mis tahes huvide konfliktist siseriikliku õiguse, asjakohase teatise või hankedokumentide kohaselt? Ettevõtjalt oodatavad vastused: 1. Mis on Teie vastus? (Raadionupp valikutega „Jah/Ei“) 2. Kirjeldage neid (Suur sisestusala (max pikkus 4000 tähemärki))“ jt. Samuti nähtuvad hankelepingu projektist punktid 9.3. Töövõtja kohustub mitte kasutama konfidentsiaalset teavet isikliku kasu saamise eesmärgil või kolmandate isikute huvides.; 9.4. Töövõtja kohustub tagama, et tema esindaja(d), töötajad, lepingupartnerid ning muud isikud, keda ta oma kohustuste täitmisel kasutab, oleksid käesolevas lepingus sätestatud konfidentsiaalsuse kohustusest teadlikud ning nõudma nimetatud isikutelt selle kohustuse tingimusteta ja tähtajatut täitmist. Ministeerium on kontrollinud MTÜ Kotkaklubi esitatud pakkumuste raames hankepasside esitamist ja vastavatele küsimustele on pakkuja asjakohaselt vastanud. Samuti on sõlmitud lepingutes eelpool viidatud punktid olemas.

seirekorraldust, avalikke seiremetoodikaid, hankedokumente ning pöördumises esitatud huvide konflikti väiteid.

Ministeerium ei tuvastanud talle teada olnud teabe põhjal asjaolusid, mis viitaksid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, meetodika rikkumisele, seireandmete ebausaldusväärsusele või muule puudusele, mis põhjendaks teenistusliku järelevalve või sõltumatu auditi algatamist. Samuti ei olnud pöördumises esitatud konkreetseid ja kontrollitavaid asjaolusid, mis annaksid aluse täiendava kontrollimenetluse läbiviimiseks eesmärgiga koguda määramata ulatuses teavet erinevate isikute tööalaste, lepinguliste või muude seoste kohta.

Ministeeriumi hinnangu kujundamisel tugineti muu hulgas järgmistele dokumentidele ja õigusaktidele:

➤ **Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri dokumendid**

- ✓ [KeA 21.08.2025 kiri nr 6-5/25/10002-8 \(Lisa 04\)](#);
- ✓ [KeA 21.09.2026 kiri nr 6-2/26/15038-2 \(AK, Lisa 25\)](#);
- ✓ KAURi avaldatud seiremetoodika „Kotkad ja must-toonekurg“ ja seireankeedid [Seiremetoodikad ja -ankeedid | Keskkonnaagentuur](#) (2026), varasemad ([Lisa 29](#), [Lisa 30](#), [Lisa 31](#));
- ✓ KAURi põhimäärus [Keskkonnaagentuuri põhimäärus-Riigi Teataja](#).

➤ **Planeeringu- ja keskkonnamõju hindamise materjalid**

- ✓ Töö „Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine“ [Evecon-ja-Enery-KOV-EP-KSH-aruanne.pdf](#);
- ✓ Lüganuse Vallavolikogu [28.05.2026 otsus nr 41](#);
- ✓ Aasa gaasijaama detailplaneering ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne [Virumaa Energeetika OÜ Aasa gaasijaama detailplaneeringu KSH](#);
- ✓ Lüganuse valla veebilehel avalikustatud Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide planeeringu- ja KSH materjalid [Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuulepargid | Lüganuse vald](#);
- ✓ Lisaks puutuvad asjasse seisuga 21.10.2026 menetluses Lüganuse valla [Varja tuulikupargi alade 2 ja 3 detailplaneering](#) ning [VKG Wind tuulepargi detailplaneering](#).

➤ **Seire ja riigihangetega seotud materjalid**

- ✓ [riigihangete registris avaldatud dokumentatsioon hanke nr 255896](#) kohta, sh seiretööde hankepassid, hankelepingu projektid ning muud avalikult kättesaadavad hankedokumendid;
- ✓ [riigihangete registris avaldatud dokumentatsioon hanke nr 301401](#) kohta, sh seiretööde hankepassid, hankelepingu projektid ning muud avalikult kättesaadavad hankedokumendid;
- ✓ hankelepingud 2023-2026. aastatel kotkaste seire teostamiseks ([Lisa 32](#), [Lisa 33](#), [Lisa 34](#), [Lisa 35](#)) ja ning seiretööde üleandmise-vastuvõtu aktid ([Lisa 32-1](#), [Lisa 33-1](#), [Lisa 34-1](#), 2026. a teostamisel);
- ✓ KAURilt ([juurdepääsupiirang kuni 20.09.2031](#), alus AvTS § 35 lg 2 p 2, 21.10.2026 nr 8-2/26/3332-7, [Lisa 22](#)) ja KeAlt ([25.09.2026 kiri nr 7-12/26/16598-2](#), [Lisa 13](#)) saadud tööalased selgitused.

➤ **Õigusaktid ja juhendmaterjalid**

- ✓ energiamajanduse korralduse seaduse §-d 32¹¹ ja 32¹⁴;
- ✓ looduskaitse seaduse §-d 55 ja 58;
- ✓ haldusmenetluse seadus;

- ✓ Vabariigi Valitsuse seadus;
- ✓ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ (linnudirektiiv);
- ✓ KliMi juhend „Taastuvenergeetika kui ülekaalukas avalik huvi. Hüvitusmeetmed. Juhendmaterjal energiamajanduse korralduse seaduse § 32¹¹–32¹⁴ ja § 38³ rakendajale“ (kättesaadav [Taastuvenergia | Kliimaministeerium](#)).

Kokkuvõtteks hindas ministeerium, kas MTÜ poolt esitatud asjaolud annavad aluse teenistusliku järelevalve või muu täiendava kontrollimenetluse algatamiseks. Selleks kontrolliti, kas pöördumises tõstatatud küsimused olid KeA ja KAURI menetlustes käsitletud ning kas esitatud asjaolud viitasid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, huvide konfliktile, meetodika rikkumisele või muule puudusele, mis võiks põhjendada täiendava kontrollimenetluse algatamist.

Ministeerium ei tuvastanud talle teada olnud teabe põhjal asjaolusid, mis viitaksid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, seireandmete ebausaldusväärsusele või muule puudusele, mis põhjendaks teenistusliku järelevalve või sõltumatu auditi algatamist. Samuti ei olnud pöördumises vaidlustatud konkreetset haldusakti ning KSH aruanne ega eksperdiarvamus ei ole iseseisvalt Vabariigi Valitsuse seaduse tähenduses teenistusliku järelevalve objektid. Seetõttu ei pidanud ministeerium põhjendatuks teenistusliku järelevalve ega seiremeetodika sõltumatuse auditi algatamist ega näinud alust MTÜ Kotkaklubi seiretöödest kõrvaldamiseks või tema kogutud andmete kasutamise peatamiseks.

Ministeerium lähtus teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel MTÜ esitatud asjaoludest, olemasolevatest dokumentidest ning KeA ja KAURilt saadud selgitustest. Seega ei jätnud ministeerium kontrollimata küsimusi põhjusel, et need puudutasid KSH aruannet või eksperdi hinnangut, vaid kontrollis nende materjalide kasutamist KeA ja KAURI tegevuses ulatuses, milles see oli vajalik teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamiseks.

Ministeerium ei viinud seejuures läbi kõiki neid toiminguid, mis kuuluksid juba algatatud teenistusliku järelevalve või muu eraldiseisva kontrollimenetluse koosseisu, vaid kontrollis asjaolusid ulatuses, mis oli vajalik teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse üle otsustamiseks. Ministeeriumi hinnangul tähendaks kontrolli ulatuse oluline laiendamine sisuliselt juba teenistusliku järelevalve läbiviimist.

Ministeerium saab hinnata tema käsutuses olevat teavet, menetluses esitatud dokumente, avalikke andmeid ning õigusaktidest tulenevate nõuete täitmist. Seejuures ei saa ministeerium teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamise käigus asendada pädevate ekspertide erialaseid hinnanguid enda hinnangutega ega viia konkreetsete kontrollitavate asjaolude puudumisel läbi määramata ulatusega uurimislaadset kontrolli isikute tööalaste, lepinguliste või muude seoste üle.

1.5. KliM on MTÜ-le selgitanud planeeringu KSH läbiviimisel KliM-i ülesandeid teise menetluse raames (kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu (REP) KSH menetlus)

Täiendava taustana märgime, et KliMi ja MTÜ vaheline suhtlus on olnud laiem kui Riigikantseleile esitatud kirjavahetus ning hõlmanud ka teistes menetlustes antud selgitusi ministeeriumi ülesannete ja pädevuse kohta. Alljärgnevalt anname ülevaate ka täiendavast infovahetusest MTÜ-ga.

- MTÜ taotles, et KliM hindaks järelevalvemenetluses kaitsetööstuspargi KSH esimese etapi aruande meetodikat ning alternatiivide ja kumulatiivsete mõjude käsitlest, KliM selgitas, et õigusaktides ei ole ette nähtud KliMi poolt läbiviidavat eraldiseisvat järelevalvemenetlust KSH aruande üle. KliM osaleb Kaitseministeeriumi korraldatavas

REPi koostamise menetluses kooskõlastajana ning hindab oma pädevuse piires planeeringu ja KSH aruande vastavust õigusaktidele (PlanS-i ja KeHJS-i nõuetele) ning aruandes esitatud hinnangute piisavust. ([17.09.2026 nr 7-15/26/1731-14](#), [Lisa 22](#)).

- KliM on selgitanud ka, et KSH protsessis ei nõua mitme eelvalikuala võimalik kooskasutus eraldi alternatiivina hindamist. Võimalikke täiendavaid kumulatiivseid mõjusid tuleb hinnata hilisemates planeerimis- ja loamenetlustes, kui selguvad tegevuste üksikasjad ([05.10.2026 nr 7-15/26/1731-18](#), [Lisa 23](#))
- [12.10.2026 pöördumine nr 8-2/26/3867](#), milles ([Lisa 15](#)) paluti selgitada, kuidas kontrolliti riikliku seiretöö „Kotkad ja must toonekurg” ekspertide sõltumatust, sh selgitada kontrolli protseduuri ehk kuidas kontrolliti seireandmete kvaliteeti, seiretööde vastuvõtmist ning eelmises, st KliMi 09.10.2026 vastuses toodud järelduse aluseid. Küsitakse selgitusi, ei taotleta järelevalve algatamist. Ministeerium vastas [20.10.2026 nr 8-2/26/3867-2](#) ([Lisa 58](#)), mida vastusega seotult kontrolliti, hanke korraldamisega seotud detailsemad küsimused edastati vastamiseks KAURile.

2. Teenistusliku järelevalve olemus ja algatamise üle otsustamise lähtekoht

Taotluses esitatud küsimuste käsitlemisel lähtus KliM teenistusliku järelevalve eesmärgist, algatamise eeldustest ja kontrolli ulatusest. Alljärgnevalt selgitame lühidalt lähtekohti, millele ministeeriumi hinnang käesolevas asjas tugines, eelkõige järelevalve algatamise vajaduse hindamise ning pädeva asutuse sisulise otsustuse kontrollimise ulatuse osas.

2.1. Seisukoht teenistusliku järelevalve olemuse ja ulatuse kohta

Teenistusliku järelevalve kui haldusesisese kontrollivahendi eesmärk ja sisu tulenevad seadusest¹⁰. Teenistusliku järelevalve käigus kontrollitakse valitsusasutuse või tema hallatava riigiasutuse tegevuse seaduslikkust ja Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud ulatuses otstarbekust. Selle eesmärk on tagada, et järelevalvealune asutus tegutseks talle antud pädevuse piires, järgiks õigusakte ning täidaks talle pandud ülesandeid nõuetekohaselt.

Isiku pöördumine võib anda järelevalvepädevale organile teavet võimaliku õigusvastase akti, toimingu, tegevusetuse või muu puuduse kohta ning olla ajendiks teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel. Teenistuslik järelevalve ei ole siiski isiku õiguste kaitseks ette nähtud täiendav vaide- või kaebemenetlus ega too kaasa pädeva asutuse menetluse automaatset kordamist. Samuti ei tulene pöördujale subjektiivset õigust nõuda teenistusliku järelevalve algatamist tema määratud ulatuses, tema valitud kontrollitoimingute tegemist või tema soovitud sisulise tulemuse saavutamist, nt et järelevalveorgan kontrolliks uuesti kõiki pädeva asutuse menetluses käsitletud faktilisi, teaduslikke ja eksperdihinnangulisi küsimusi. Teenistusliku järelevalve algatamise ja selle põhjendatud ulatuse üle otsustab järelevalvepädev organ, lähtudes pöördumises esitatud ning talle muul viisil teada olevate asjaolude konkreetsusest ja kontrollitavusest, võimaliku rikkumise laadist ja olulisusest ning kavandatavate kontrollitoimingute eesmärgipärasusest ja proportsionaalsusest.

Taotluses esitatud küsimuste hindamisel tuleb teenistusliku järelevalve protsessi mõistes eristada erinevaid menetlusetappe, nagu:

- 1) teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamist (eelanalüüsi);

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/VVS> Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 93 lõike 1 kohaselt korraldatakse teenistuslikku järelevalvet valitsusasutuste ja nende hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse tagamiseks. VVS § 95 lõike 1 kohaselt valvab minister ministeeriumi struktuuriüksuste, ministeeriumi valitsemisala valitsusasutuste ja nende ametiisikute ning muude ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle.

- 2) teenistusliku järelevalve algatamise otsuse raames teostatavat kontrolli (sisulised järelevalvetoimingud subjekti konkreetsete tegevustega seoses);
- 3) teenistusliku järelevalve käigus puuduse või õigusvastasuse tuvastamisel VVS-is sätestatud järelevalveabinõude rakendamist ning vajaduse korral asja uut läbivaatamist pädevas asutuses.

Teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamine ja algatatud järelevalvemenetluse läbiviimine ei ole oma eesmärgi, kontrolli sügavuse ega ulatuse poolest samastatavad. **Seega on teenistuslik järelevalve haldusesisene seaduslikkuse ja VVS-is sätestatud ulatuses otstarbekuse kontroll, mitte isiku käsutuses olev täiendav vaide- või kaebemenetlus.**

2.2. Järelevalve vajaduse esmane hindamine ei võrdu järelevalvemenetluse läbiviimisega.

Ministeeriumi halduspraktika kohaselt hinnatakse iga järelevalvetaotluse saamisel esmalt, kas pöördumises esitatud asjaolud viitavad võimalikule õigusvastasele aktile, toimingule, tegevusetusele, pädevuse ületamisele, olulisele menetlusveale või muule puudusele, mille kontrollimiseks võib olla põhjendatud teenistusliku järelevalve algatamine. Algatamise vajaduse hindamisel (haldusmenetluses¹¹) tuleb esmalt välja selgitada menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud, kuid sellest ei tulene kohustust koguda piiramatult teavet asjaolude kohta, millel puudub järelevalve algatamise küsimuse lahendamisel oluline tähendus. Seetõttu määratakse esmase kontrolli vajalik ulatus kindlaks eeskätt pöördumises esitatud väidete konkreetsuse ja kontrollitavuse, võimaliku rikkumise laadi ja olulisuse ning ministeeriumile muul viisil teada olevate asjaolude põhjal. **Seega isiku pöördumine võib olla järelevalvevajaduse hindamise ajend, kuid sellest ei tulene õigust nõuda järelevalve algatamist pöörduja määratud ulatuses. Ministeerium selgitab esmase hindamise käigus välja teenistusliku järelevalve algatamise üle otsustamiseks vajalikud asjaolud ning määrab kontrolli ulatuse võimaliku puuduse konkreetsuse, kontrollitavuse ja olulisuse põhjal. Järelevalve algatamise üle otsustamiseks tuleb hinnata esitatud väidete konkreetsust ja kontrollitavust, kuid enne järelevalve algatamist ei pea siiski tegema kõiki toiminguid, mis kuuluksid juba algatatud järelevalvemenetlusse.**

2.3. Teenistuslik järelevalve ei asenda pädeva asutuse sisulist haldusmenetlust

Kui eriseadusega on konkreetse keskkonnaotsuse tegemine või eksperdihinnangute hindamine antud KeA või KAURI pädevusse, jäävad esmane otsustusõigus ning vastutus selle otsuse sisu ja põhjenduste eest asjaomasele asutusele. Haldusmenetluses on kaalutusõigus haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel¹². Teenistusliku järelevalve käigus saab kontrollida pädeva asutuse kaalutusotsuse õiguspärasust. Kontrollida saab näiteks seda, kas otsustamisel jäeti arvestamata mõni õiguslikult kohustuslik asjaolu, kas tugineti ilmselgelt asjakohatule kaalutlusele või kas otsus on põhjendamata või sisemiselt vastuoluline¹³.

Kaalutusotsuse õiguspärasuse kontrollimine ei tähenda siiski, et ministeerium peab sama haldusasja pädeva asutuse kõrval või järel uuesti sisuliselt läbi menetlema, kordama kõiki

¹¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/HMS> Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 5 lõike 2 kohaselt tuleb haldusmenetlus läbi viia eesmärgipäraselt ja efektiivselt, võimalikult lihtsalt ja kiirelt ning üleliigseid kulusi vältides. HMS § 6 järgi tuleb välja selgitada menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud.

¹² <https://www.riigiteataja.ee/akt/HMS> HMS § 4 kohaselt on kaalutusõigus haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel. Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride ja eesmärgiga, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

¹³ Teenistusliku järelevalve raames saab kontrollida, kas valitsemisala asutus: • tegutses oma seadusest tuleneva pädevuse piires; • kohaldas asjakohaseid õigusnorme; • järgis olulisi menetlusnõudeid; • selgitas välja otsuse tegemiseks olulised asjaolud; • arvestas asjakohaseid kaalutlusi; • jättis kõrvale asjassepuutumatud kaalutlused; • põhjendas oma otsust kontrollitaval viisil; • järgis kaalutusõiguse piire ja eesmärki.

valdkondlikke hindamisi ning kujundama nende põhjal enda sisulise otsuse. Kui ministeerium kordaks ilma konkreetse järelevalvelise aluseta kõiki valdkondlikke hindamisi ning kujundaks nende põhjal enda sisulise otsuse, ei toimiks ta enam üksnes järelevalve teostajana, vaid sisuliselt teise menetlejana küsimuses, mille lahendamise pädevus ja vastutus on seadusega antud teisele asutusele. **Seega ministeerium võib kontrollida teenistusliku järelevalve käigus pädeva asutuse kaalutlusotsuse õiguspärasust, sealhulgas pädevust, menetlust, oluliste asjaolude arvestamist ja kaalutluste põhjendatust. Selline kontroll ei tähenda pädeva asutuse menetluse automaatset kordamist ega tema erialase kaalutlusotsuse asendamist ministeeriumi enda otsusega.**

2.4. Järelevalve käigus tuvastatud puuduse kõrvaldamine ei tähenda pädeva asutuse asemel nendes küsimustes uue sisulise otsuse tegemist

VVS annab teenistusliku järelevalve teostajale järelevalveabinõud (sh kehtetuks tunnistamine, akti või toimingu peatamine, ettekirjutus akti või toimingu muutmiseks)¹⁴. Kui teenistusliku järelevalve käigus tuvastatakse näiteks, et oluline asjaolu on kontrollimata, kohustuslik õigusküsimus käsitlemata või otsus ebapiisavalt põhjendatud, saab ministeerium kasutada seaduses ette nähtud abinõusid. Kui tuvastatud puuduse kõrvaldamine eeldab asja uut sisulist hindamist, võib ministeerium ettekirjutusega nõuda asja uut läbivaatamist pädevas asutuses. Asja uue läbivaatamise või puuduse kõrvaldamise nõudmine ei tähenda, et ministeerium võtaks konkreetse haldusasja menetlemise pädevalt asutuselt üle. Uue sisulise otsuse teeb sel juhul pädev asutus, kellel tuleb kõrvaldada järelevalve käigus tuvastatud puudus ning kujundada asja uuesti läbi vaadates oma kaalutlusotsus. **Seega saab ministeerium puuduse tuvastamisel kasutada VVS-is ette nähtud järelevalveabinõusid ning vajaduse korral teha ettekirjutuse puuduse kõrvaldamiseks või asja uueks läbivaatamiseks pädevas asutuses, kuid ei lahenda selle käigus pädeva asutuse pädevusse kuuluvat haldusasja tema asemel uuesti.**

2.5. Otstarbekuse kontroll ei anna piiramatut ümberotsustamise õigust.

Seaduse mõistes otstarbekuse kontrolli¹⁵ ei saa käsitada üldise õigusena tunnistada alluva asutuse akti või toiming ebaotstarbekaks üksnes põhjusel, et ministeerium või pöörduja eelistaks teistsugust sisulist lahendust. Seega ei võrdu VVS-i tähenduses otstarbekuse kontroll valdkondliku eksperdihinnangu vaba ümberhindamisega. Eelkõige ei ole erineva eksperdiarvamuse olemasolu, teadusliku prognoosi ebakindlus või pöörduja mittenõustumine pädeva asutuse kaalutlustega iseenesest piisav alus järeldada, et akt või toiming on VVS § 100 tähenduses ebaotstarbekas. Otstarbekuse kontroll võimaldab hinnata, kas asutuse akt või toiming vastab talle pandud ülesannete eesmärgile ning avalikule huvile, kuid see ei tähenda valdkondliku eksperdihinnangu või pädeva asutuse kaalutlusotsuse vaba asendamist ministeeriumi enda hinnanguga. **Seega ei anna otstarbekuse kontroll ministeeriumile õigust asendada pädeva asutuse kaalutlusotsust enda eelistatud lahendusega, kui kontrollitud otsus jääb õigusaktidega määratud kaalutlusruumi piiridesse.**

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/VVS> VVS § 95 järgi võib minister tunnistada seadusega vastuolus oleva alluva asutuse akti või toimingu kehtetuks. VVS § 99 kohaselt võib akti täitmise või toimingu peatada täiendavaks õiguspärasuse ja otstarbekuse kontrollimiseks või vajalike andmete kogumiseks ning teha ettekirjutuse akti muutmiseks, toimingu puuduste kõrvaldamiseks või uue toimingu tegemiseks

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/VVS> VVS §-des 93 ja 95 ja VVS § 100 lõike 1 järgi võib akti või toimingu ebaotstarbekuse tõttu kehtetuks tunnistada juhul, kui see on ilmses vastuolus seadusest tuleneva ning Vabariigi Valitsuse või ministeeriumi rakendatava riikliku poliitikaga, põhjustab riigi vara või eelarvevahendite ebaratsionaalset kasutamist või kahjustab muul viisil riiklikke huve. VVS § 100 lõike 2 piirab lisaks võimalust tunnistada ebaotstarbekuse tõttu kehtetuks akte ja toiminguid, mill e andmise tingimused tulenevad seadusest või muust õigusaktist.

2.6. Järelevalvelise kontrolli ulatus peab vastama võimaliku puuduse kohta teada olevate asjaolude konkreetsusele ja olulisusele.

Teenistusliku järelevalve algatamise vajadust ega esmase kontrolli ulatust ei saa määrata üksnes selle järgi, kui palju küsimusi pöörduja taotluses esitab. Määrav on, kas taotluses on esitatud või ministeeriumile muul viisil teada olevad konkreetsed ja kontrollitavad asjaolud võivad viidata õigusnormi rikkumisele, olulisele menetluspuudusele, põhjendatud huvide huvide konfliktile jmt¹⁶, mille kontrollimiseks võib olla vajalik teenistusliku järelevalve algatamine. Kui pöördumises esitatakse konkreetne asjaolu võimaliku mittevastavuse kohta, peab ministeerium hindama selle tähendust ning vajaduse korral kontrollima täiendavaid asjaolusid. Kontrollitoimingute valikul ja ulatuse määramisel tuleb lähtuda võimaliku puuduse laadist ja olulisusest ning sellest, milline täiendav teave on teenistusliku järelevalve algatamise üle otsustamiseks vajalik. Seevastu **üldine kahtlus, alternatiivse eksperdihinnangu võimalikkus või küsimus, kas midagi võiks veel täiendavalt kontrollida, ei too iseenesest kaasa kohustust viia läbi uus täismahus valdkondlik hindamine**. Seetõttu ei ole ebamäärase või hüpoteetilise kahtluse kontrollimiseks põhjendatud ega proportsionaalne kaardistada määramata ulatuses kolmandate isikute töölaseid, lepingulisi ja rahalisi suhteid, kontrollida uuesti kõiki varasemaid seiretöid või tellida uusi ekspertiise, kui pöördumises esitatud ega ministeeriumile muul viisil teada olevatest asjaoludest ei nähtu konkreetset alust, mis seaks põhjendatult kahtluse alla kindla menetluse, andmestiku, eksperdihinnangu või otsuse õiguspärasuse või otstarbekuse VVS-is sätestatud tähenduses.

Kontrolli põhjendatud ulatus ja siht sõltuvad seega võimaliku rikkumise või muu olulise puuduse kohta teada olevate asjaolude konkreetsusest, kontrollitavusest ja olulisusest ning sellest, milliseid võimaliku mittevastavuse tunnuseid nähtub ministeeriumile kättesaadavatest materjalidest.

2.7. Eelneva õigusliku käsitlemise kohaldamine praegusele juhtumile - taotlustes soovitud kontroll ületab osaliselt teenistusliku järelevalve pädevuse piire

MTÜ on nii 20.05.2026 kui ka 07.09.2026 teenistusliku järelevalve taotlustes soovinud lisaks KeA ja KAURI tegevuse õiguspärasuse kontrollimisele ka selliste küsimuste sisulist uuesti hindamist, mille lahendamine kuulub seaduse järgi pädevale menetlejale, mõju hindavale eksperdile või teadusliku hinnangu andjale ja mida KliM ei saa teha teenistusliku järelevalve korras. Teenistusliku järelevalve raames saab ministeerium kontrollida KeA ja KAURI aktide ning toimingute õiguspärasust ja VVS-is sätestatud ulatuses otstarbekust, kuid ministeerium ei saa võtta üle teise haldusorgani, planeeringu koostamise korraldaja, mõju hindava eksperdi, hankija või teadusasutuse ülesandeid ega teha nende asemel uut sisulist otsust või eksperdihinnangut.

MTÜ palus KliMile esitatud taotluses muu hulgas nõuda KSH-de täiendamist merikotka populatsiooni, ökoloogilise kandevõime, regionaalse esinemise ning tuuleparkide ja gaasijaama kumulatiivse mõju hinnangutega¹⁷. KSH aruanne ja selles esitatud eksperdihinnang ei ole eraldiseisvalt ministri teenistusliku järelevalve objektid ning ministeerium ei saa teenistusliku järelevalve korras KSH aruannet ise muuta ega täiendada. See ei välista siiski KeA tegevuse kontrollimist. Kui KeA kasutab KSH aruandes sisalduvaid andmeid ja hinnanguid planeeringu

¹⁶ Pöördumises tuleks esitada konkreetne mittevastavuse asjaolu, nt: •õigusnormi rikkumisele; •kohustusliku menetlustoimingu tegemata jätmisele; •olulise asjaolu arvestamata jätmisele; •pädevuse ületamisele; •kaalutusveale; •põhjenduste olulisele puudulikkusele; •tegelikule huvide konfliktile; •andmete või kontrollimenetluse usaldusväärsust mõjutavale konkreetsele puudusele; •või süsteemsele probleemile valitsemisala asutuse tegevuses.

¹⁷ MTÜ 07.09.2026 pöördumise VI osa punkt 2: „Nõuda KSH-de täiendamist et hinnata merikotka seisundit Eestis ja Ida Virumaal, sh: populatsiooni suurus, ökoloogiline kandevõime, regionaalne esinemine, kumulatiivne mõju tuuleparkidele ja gaasijaamale, mõju liigi soodsa seisundi säilimisele.

kooskõlastamisel, kaitstava liigi isendite kahjustamise lubamisel või muus enda pädevusse kuulavas menetluses, saab ministeerium kontrollida, kas amet käsitles otsustamiseks õiguslikult kohustuslikke küsimusi, arvestas asjakohase teabega, kohaldas õigesti õigusnorme ning põhjendas oma kaalutlusi nõuetekohaselt. Ministeerium saab seega kontrollida KSH teabe kasutamist KeA akti või toimingu alusena, kuid ei asenda selle käigus KSH koostajat ega valdkondlikku eksperti.

Samuti taotles MTÜ seiremetoodika sõltumatuse auditi algatamist, Kotkaklubi seiretegijana tegutsemise peatamist ning Kotkaklubi kogutud andmete kasutamise peatamist menetlustes, milles Kotkaklubi on menetlusosaline või eksperdina seotud¹⁸. Teenistusliku järelevalve esemeks saab olla KAURI tegevus seiretöö tellimisel, hankemenetluse korraldamisel, töö vastuvõtmisel ja andmete kvaliteedi tagamisel. Kotkaklubi kui eraõiguslik juriidiline isik ei ole aga VVS-i kohase teenistusliku järelevalve subjekt ning tema kõrvaldamine seiretöö tegemisest või andmete kasutamise peatamine eeldaks eraldi õiguslikku alust vastavas hankes, lepingus või haldusmenetluses. Ka seirega seotud ekspertide tööalaste, lepinguliste ja rahaliste suhete kontrollimine saab teenistusliku järelevalve raames toimuda üksnes ulatuses, milles konkreetne seos võib olla oluline KAURI hankemenetluse, lepingu täitmise, kindla seiretöö või haldusotsuse õiguspärasuse hindamisel. Teenistuslik järelevalve ei anna ministeeriumile üldist pädevust kaardistada määramata ulatuses eraõiguslike isikute majandustegevust, lepingulisi suhteid või teadusliku töö sisu.

Seega sisaldavad MTÜ taotlused lisaks järelevalve esemeks olevatele küsimustele ka nõudeid, mille täitmine eeldaks uute eksperdihinnangute koostamist, teaduslike prognooside andmist, eraõiguslike isikute tegevuse auditeerimist või muude menetluste sisulist uuesti läbiviimist. Teenistusliku järelevalve raames saab ministeerium kontrollida, kas KeA ja KAUR käsitlesid vastavaid küsimusi õiguspäraselt ja nõuetekohaselt, kuid ei saa nende asemel läbi viia uut mõju hindamist, koostada uusi teaduslikke hinnanguid ega teha muid toiminguid, mis ei kuulu teenistusliku järelevalve pädevusse.

Ka Riigikantseleile esitatud taotluses soovitakse, et kontrollitaks, milliste dokumentide alusel hindas ministeerium alternatiivsete lahenduste puudumist, merikotka seisundit, Varja pesitsusterritooriumi kaotuse ja isendite hukkumise mõju, teiste arenduste koosmõju ning leevendus- ja hüvitusmeetmete piisavust¹⁹. Samuti soovitakse hinnangut hüvitusmeetmete tegelikule lisakasule, nende edukuse tõenäosusele ja toimimiseks vajalikule ajale.²⁰ Need küsimused on teenistusliku järelevalve esemeks ulatuses, milles kontrollitakse, kas KeA hindas talle seadusega pandud küsimusi, tugines asjakohasele teabele ning esitas jälgitava ja õiguslikult lubatud kaalutluskäigu. Need ei tähenda aga, et ministeerium pidi KeA asemel uuesti hindama kõiki alternatiivseid lahendusi, modelleerima merikotka seisundit ja arenduste koosmõju või tegema uue prognoosi hüvitusmeetmete ökoloogilise tulemuslikkuse kohta.

¹⁸ MTÜ 07.09.2026 pöördumise VI osa punktid 4–6: „Algatada seire metoodika sõltumatuse audit [...]“; „Peatada Kotkaklubi roll seire tegijana kuni huvide konflikti riskid on hinnatud“; „Peatada Kotkaklubi kogutud seireandmete kasutamine menetlustes, kus Kotkaklubi on menetlusosaline või eksperdina seotud.“

¹⁹ MTÜ Riigikantseleile esitatud taotluse p 3: „Palume kontrollida, milliste dokumentide alusel ministeerium hindas: rahuldavate alternatiivsete lahenduste puudumist; merikotka seisundi säilimist ja kasutatud andmete piisavust; Varja pesitsusterritooriumi kaotuse ning isendite hukkumise mõju; teiste olemasolevate ja kavandavate arenduste koosmõju; leevendus- ja hüvitusmeetmete piisavust ning nende siduvust tegevusloa tingimustena.“

²⁰ MTÜ Riigikantseleile esitatud taotluse p 4: „Palume kontrollida, kas ministeerium hindas: milline on kavandatud meetmete tegelik lisakas; milliste andmetega põhjendatakse nende edukuse tõenäosust; kuidas arvestatakse meetmete toimimiseks vajalikku aega; kas kahjustav tegevus võib alata enne meetmete rakendamist; millised siduvad järelseire-, lisameetmete ja tegevuspiirangute tingimused on kehtestatud.“

Hüvitusmeetmete tegelikku mõju saab hinnata alles pärast nende rakendamist ja piisava seireperioodi möödumist, mitte teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse eelkontrollis.

Seega taotletakse mõlemas pöördumises osaliselt mitte üksnes KliMi või tema valitsemisala asutuste tegevuse õiguspärasuse kontrollimist, vaid ka valdkondlike menetluste, eksperdihinnangute ja teaduslike prognooside uut sisulist läbiviimist. Selliste hinnangute tegemine ei kuulu KliMi teenistusliku järelevalve pädevusse. Samuti ei saa ministeeriumi tegevuse üle tehtava teenistusliku järelevalve kaudu panna Riigikantseleile või Vabariigi Valitsusele ülesannet lahendada uuesti KeA, KAURI, planeeringu koostamise korraldaja, hankija või eksperdi pädevusse kuuluvaid küsimusi.